

NECESITATEA ȘI EVOLUȚIA PSIHOLOGIEI DESIGNULUI ÎN SPAȚIUL RUS

Marina CIORNÎI^{1*}

¹Universitatea Tehnică din Moldova, Facultatea de Urbanism și Arhitectură,
Departamentul Design Interior, grupa DIN-172, Chișinău, Moldova

*Autorul corespondent: Marina Ciornii, n1marrycr@gmail.com

Rezumat. Designul psihologic al interiorului este o direcție specială în arta designului, care constă în dezvoltarea unor tipuri speciale ale mediului și a atmosferei, care vor afecta în mod optim emoțiile, comportamentul și starea de spirit a personalității. Anume percepția vizuală afectează cel mai mult divizarea și formarea personalității umane, inclusiv memoria, atenția și starea de spirit. Luând în considerație că spațiul casei noastre, amenajarea lui sunt permanent în vizorul nostru, astfel este o sarcină primordială îl amenaja în mod corespunzător, și a alege culorile și texturile potrivite. Cu referire la designul interior al spațiului rus putem spune cu încredere că temelia lui a fost și rămâne estetica, care se explică prin două puncte principale: particularitățile apariției designului în Rusia și specificul dezvoltării statului în secolul XX. Spre deosebire de designul european, care a provenit din nevoia industriei de a stimula în orice fel vânzarea de bunuri, designul rusesc a ieșit din arta fără precedent, în principal prin creativitatea producătorilor și constructiviștilor.

Cuvinte cheie: design, design psihologic, designului artistic, spațiul rus, etape de dezvoltare, constructivismul.

Introducere

Arhitectura uneori este numită poetic ca „muzica înmărmurită”. Și într-adevăr, influența aspectului exterior al clădirii, și mai ales a spațiului său interior, asupra psihicului uman este comparabilă cu impactul melodiei. Uneori, chiar și o nuanță minoră poate fi aruncată în tristețe sau, dimpotrivă, provoacă un sentiment de voieșie, aflux de puteri și bucurie. Din fericire, sunt date uitării acelea timpuri, când în amenajarea interiorului se ghidau exclusiv de considerente pragmatice de fezabilitate și utilitate. Apartamentul sau casa privată devin treptat nu doar un spațiu pentru viață, ci o expresie specifică a lumii interioare a proprietarului. Stilul casei este axat în primul rând pe crearea unui climat psihologic confortabil și armonios, și cu o selecție atentă a tuturor componentelor designului poate sluji ca un psihoterapeut pasiv.

Designul psihologic de interior.

Designul psihologic al interiorului este o direcție specială în arta designului, care constă în dezvoltarea unor tipuri speciale ale mediului și a atmosferei, care vor afecta în mod optim emoțiile, comportamentul și starea de spirit a personalității.

Anume percepția vizuală afectează cel mai mult divizarea și formarea personalității umane, inclusiv memoria, atenția și starea de spirit. Luând în considerație că spațiul casei noastre, amenajarea lui sunt permanent în vizorul nostru, astfel este o sarcină primordială îl amenaja în mod corespunzător, și a alege culorile și texturile potrivite.

În ceea ce privește texturile, precum și formele, putem spune cu fermitate că și ele joacă un rol important în formarea percepției universului: de ele în mare parte depind caracteristicile personalității.

Astfel, putem concluziona următoarele: designul psihologic al interiorului se reduce la formarea unui astfel de interior care psihologic poate să corespundă caracteristicilor individuale și a nevoilor unei persoane sau să fie utilizat în diferite tipuri de încăperi în conformitate cu anumite scopuri.

De-a lungul secolelor, mediul tematico-spațial al omului a fost creația manuală, toate obiectele din jurul lui au fost rezultatul muncii minuțioase și de lungă durată a meșteșugului. Procesul de fabricare a oricărui obiect a fost nu numai o urmărire a unei scheme tehnologice simple, ci și a unei acțiuni sacre. Meșterul depunea sufletul în munca sa, percepția despre univers, prin ce obiectul însușea semne de viață.

Cu referire la designul interior al spațiului rus putem spune cu încredere că temelia lui a fost și rămâne estetica, care se explică prin două puncte principale: particularitățile apariției designului în Rusia și specificul dezvoltării statului în secolul XX.

Spre deosebire de designul european, care a provenit din nevoia industriei de a stimula în orice fel vânzarea de bunuri, designul rusesc a ieșit din arta fără precedent, în principal prin creativitatea producătorilor și constructiviștilor. Pictorii și teoreticienii acestor direcții au dat un impuls apariției sale. Mergând pe urmele lui Cezanne și a cubiștilor, ei au realizat necesitatea de a determina componentele de bază ale operei de artă, cu ajutorul cărora se putea transmite spectatorului orice informație senzuală. Ei au căutat elemente universale ale formei artistice, protestând împotriva imaginii tradiționale realiste a obiectelor realității. Și anume dorința de a forma o "structură constructivă", baza formării a formelor, a unit în mișcarea generală pictorii din diferite direcții.

Etapale de dezvoltare a designului interior în Rusia.

În prima etapă de dezvoltare (1917-1922), designul a fost format la intersecția dintre producție și arta agitațională în masă. Obiectul principal a fost decorarea artistică a noilor forme de activitate publică a maselor: procesiuni politice și festivități stradale. Configurația originală și dispozitivul tribunelor, instalațiilor de agitație și teatru, chioșcurile au demonstrat validitatea transferului de accente de la dezvoltarea unor noi tehnici stilistice la problemele de design artistic. Designul grafic se dezvoltă cel mai intens, ceea ce se manifestă într-o abordare fundamental nouă a creării unui poster, a publicității, a produselor de carte.

Un rol important în formarea constructivismului a fost jucat de teatru. Vsevolod Meyerhold a oferit scena pentru punerea în aplicare a acestui concept în practică. În prim plan vine partea materială a creativității artistice, care este tratată ca o organizare conștientă și adecvată a elementelor lucrării, ca o invenție. Constructivismul a reorientat reprezentanții artei infinite asupra fezabilității sociale a creativității. În calitate de fondatori ai constructivismului, a cărui creativitate a avut o importanță fundamentală pentru dezvoltarea ulterioară a designului, pot fi numiți V. Mayakovsky, V. Tatlina, O. Brica, V. Kushner, mai târziu - B. Arbatov, A. Vesnina, V. și G. Stenbergov, A. Ghana, A. Lavinski, Sun. Meyerhold, A. Rodchenko, V. Stepanov, L. Popov.

Prevalența în ordinea socială de proiectare a elementelor de artă agitațională și de masă a predeterminat participarea activă la mișcarea "de la imagine la design" în primul rând a pictorilor și a organizațiilor lor profesionale.

Cu toate acestea, recunoașterea noului concept de formare a venit numai în 1921, când au existat anumite schimbări în situația economică. Deci, a coincis că acest an se caracterizează prin cele mai active și fructuoase experimente spațiale ale constructiviștilor. În primul rând, este necesar să menționăm activitatea primilor "pictorii roșii" (absolvenți ai atelierelor de artă libere de Stat), care au organizat Societatea tinerilor pictorilor (Obmohu, 1919-1923).

Constructivismul a depășit arta de producție, aprobând estetica proprie și obiectivele independente. Principalul "rival" rămâne suprematismul, fondatorul și creierul ideologic al căruia a fost Casimir Malevich.

A doua etapă a dezvoltării designului în Rusia (1923-1932) poate fi considerată ca perioada de formare a profesionalismului său în domeniu. Rusia devine unul dintre cele mai importante centre de formare a designului. Sunt formate școli de formare profesională a designerilor licențiați din cadrul facultăților de producție din Ateliere Tehnico-Artistice Superioare (BXYTEMAC), care au existat pînă în 1932. Director acestui atelier a fost Alexandru Rodcenco - unul dintre fondatorii constructivismului, patriarhul unui nou tip de artă și design.

Designul este reorientat pentru a rezolva problemele practice: dezvoltarea de echipamente de uz casnic pentru locuințe, decorul cluburilor de lucru, interiorul public. Comanda de producție pînă cînd nu joacă un rol definitoriu, iar partea activă rămîne designul însuși, care a păstrat entuziasmul inventării. Scopul principal - organizarea unui mediu de subiect, ținînd cont de procesele comune în domeniile muncii, vieții și culturii.

În această perioadă se formează conceptele originale de design creativ, care au determinat dezvoltarea sa ulterioară. Mai multe detalii despre ele pot fi învățate din lucrările autorilor înșiși - A. Rodchenko, L. Lisitsky, V. Tatlin. Sarcina de a crea un nou mediu de viață a dat un impuls special dezvoltării constructivismului. Facultățile de producție din Ateliere Tehnico-Artistice Superioare (БХУТЕМАС) acoperă euforia invenției. Designul, tonul a fost stabilit de liderii lor - A. Rodchenko și L. Lisitsky, care s-au manifestat cel mai clar în designul grafic. Fotomontaj, colaj, compoziții de fonturi, grafică promoțională și poster, desenele de carte alcătuiesc fundația de aur a designului mondial. Multe dintre descoperirile și proiectele lor în alte domenii (noi principii de organizare a interioarelor expoziționale și de uz casnic, mobilier tipic, ansambluri arhitecturale, etc.) au fost realizate mult mai târziu.

O abordare integrată a creării obiectelor a fost reflectată și în programul lui V. Tatlin, care a predat cultura materialului. El sa concentrat asupra rolului relațiilor și interconexiunii: omul și obiectul, funcția și materialul, diverse materiale în procesul creării a unui "lucru sistematic, vital". El a sugerat studenților că, de la primii pași, la perfecționarea proiectului, să ia în considerare factori funcționali (scopul final al obiectului creat, caracteristicile de producție) și organice (persoana care se va folosi de acest obiect).

A treia etapă (1933-1960) a fost destul de tristă pentru dezvoltarea designului în Rusia: el a încetat a fi ca o activitate creativă integrată, a cărei dezvoltare a fost determinată de conceptul universal (indiferent de specificul obiectului). Principiul standardizării a fost aplicat nu numai persoanei, ci și mediului artificial creat. Elementul invenției, care a permis designului rus să atingă înălțimile recunoașterii mondiale, nu sa încadrat în mod clar în atmosfera schimbată. Designul ca un proces unic de formare a mediului a încetat să mai existe. Acesta a fost dezmembrat în direcții înguste: inginerie și tehnică, de uz casnic și de decor, care au fost percepute ca diverse activități. Sa încheiat o întreagă epocă a conceptualității estetice unice, care nu depinde de specificul obiectului.

Cu toate acestea, potențialul acumulat de avangardă a afectat dezvoltarea designului pentru o vreme. În primul rînd în produsele de design grafic: postere politice și cinematografice, cărți, publicitate.

A patra etapă a dezvoltării designului este determinată în moduri diferite: 60-80 sau 60-90. Începutul lui se caracterizează printr-un interes necondiționat rămas în moștenire al anilor 20. Creat în 1961 Institutul de cercetare a esteticii tehnice (ВНИИТЭ), își începe activitatea cu editarea revistei "Estetica tehnică" și editarea culegerilor tematice, care cel mai detaliat s-au încrucișat cu primul val al avangardei ruse, și ca irmare au plasat design sovietic pe unul din primele locuri în estetica europeană din acea perioadă. Aceasta perioadă se consideră ca perioada de renaștere al designului artistic. O atenție majoră se acordă elaborării unei noi baze conceptuale a activității designului, întemeierii noilor tipuri a lui, care organic corespund cerințelor moderne. În anii 60 au fost revizuite multe standarde. O atenție deosebită a fost acordată calității funcționale și estetice a obiectelor de consum popular. Putem spune că în acel moment designul a primit cea mai masivă comandă pentru întreaga perioadă de existență în spațiul rus.

În acest sens, sa extins domeniul de activitate și pentru publicitate. Se dezvoltă un sistem de edituri specializate: "Книжное обозрение", aplicația publicitară la ziarul "Moscova de seară", "Новые товары". S-a schimbat semnificativ aspectul publicațiilor periodice. În multe privințe, acest proces are loc sub influența școlii de design grafic din Europa de Vest. Spațiul alb este recunoscut ca fiind unul dintre cele mai puternice mijloace de expresivitate, setul cu caractere mici - un semn al stilului. Multe ediții noi sunt create printr - o tehnică neobișnuită-cu dezvoltarea inițială a rețelei modulare. Cu toate acestea, o astfel de "revitalizare" a durat relativ puțin. Anii '70 au întrerupt practic comanda la designul profesional în domeniile de producție și de uz casnic.

Aceasta a fost o perioadă de reacție critică la avangarda primului (1910-1920) și al doilea val (1950-1960). În prim-plan, sunt axate valorile obișnuite și anonime, ceea ce reflectă tendințele eclecticice ale diferitelor stiluri "retro".

Institutul de cercetare a esteticii tehnice a reușit să mențină școala teoretică, continuând să studieze experiența designului european și să-și ofere conceptele. Acest lucru este clar vizibil în ceea ce privește comunicatele și publicațiile din reviste. Potențialul științific imens a fost, de asemenea, acumulat în Școala superioară de arte și industrie din Leningrad, V.Muhina. Activitatea lor a permis deja la începutul anilor '80, atunci când cerința de design a crescut brusc, de a formula și de a argumenta matricea tipologică de design modern, precum și de a aplica în practică propriile concepte, în special conceptul de sistem în design.

Concluzii

La sfârșitul anilor '80 - începutul anilor '90, apariția întreprinderilor private, dezvoltarea relațiilor de concurență, pe de o parte, și comercializarea presei, pe de alta, au regenerat publicitatea rusă ca unul dintre cele mai importante mijloace de comunicare în masă. Au apărut edituri pur promoționale ("Centrul Plus", "Extra M" etc.) și numeroase agenții de publicitate. Departamentele relevante au fost create în aproape toate mass-media și firmele mari. În acest sens, interesul pentru design a crescut foarte mult. Cu toate acestea, tendințele generale de dezvoltare a acestui tip de activitate, a condus la faptul că termenul de design a fost perceput cu profil îngust: fie industrial, fie ca design grafic, - la fel lipsit de unică concepție, care a fost tradițională pentru designul rus în perioada apariției sale în anii 20.

Bibliografie:

1. КИСТЕНЁВА А. С. *Влияние итальянского дизайна на советскую культуру Санкт-Петербурга*, 2016
2. РУНГЕ В.Ф. *ОСНОВЫ ТЕОРИИ И МЕТОДОЛОГИИ ДИЗАЙНА* М., 2001 Дизайн: история и теория: учебное пособие для студентов архитектурных и дизайнерских специальностей. – М., ОЛМА-ПРЕСС, 2007.
3. ХАН-МАГОМЕДОВ С.О. *У истоков советского дизайна*. М., 1980.
4. СТАТЬЯ: *Возникновение и развитие дизайна* [online]. [accesat 19.02.2020]
Disponibil: www.arhplan.ru/history/overview/origin-and-development-of-design .